

1. Een gelijkenis die moeilijker is dan je denkt...

Zo op het eerste gezicht is dit niet zo'n moeilijke gelijkenis van Jezus. Die rijke man is een bruto! Hij leeft in overdadige luxe en trekt zich niets aan van die arme Lazarus, die nota bene vóór zijn poort moet blijven liggen. De rijke man trekt zich niets van hem aan! Hij geeft hem niets, hij haalt hem niet naar binnen, hij laat hem compleet aan zijn lot over. Ja, dat dan die rijke man veroordeeld wordt tot, ja... in feite tot de hel, dat is natuurlijk heel erg, maar het is ook volkomen terecht. Want als je zo asociaal geleefd hebt, ja, dan moet je het maar voelen ook! Als je zo die gelijkenis leest, ben je er snel klaar mee. Volgende verhaal. Maar zo makkelijk komen we er niet mee weg vanmorgen! Ik preekte een grote oude kerk, ergens in een andere stad, en toen ik binnenkwam stond in het voorportaal, onder de kerktoeren, een oude vrouw te bedelen. Ze stond daar echt zoals een oosterse vrouw, met van die bedelende gebaren. Ze sprak slecht Nederlands, en ze kwam duidelijk uit een land waarin bedelen veel voorkomt. Ik dacht: 'Natuurlijk zal ik haar wat geven, want ik ga over de liefde van God preken, dan moet ik haar wel helpen.' Toen kwam ik in de kerkenraadskamer, en daar was een gemeentelid, een mijnheer, die nogal geïrriteerd was en tegen de ouderlingen en de diakenen zei: 'Jullie moeten ervoor zorgen dat ze daarmee ophoudt, dat kan niet: bedelen in de kerk.' Ik verbaasde me daarover. Ik dacht: 'Het is toch juist mooi als zo'n vrouw kennelijk verwacht dat christenen liefdevolle mensen zijn, hulpvaardig.' Maar ja, toen vertelden de kerkenraadsleden mij dat sommige gemeenteleden de neiging hebben om weg te blijven als er steeds gebedeld wordt. Stel dat je zelf nauwelijks de eindjes aan elkaar kunt knopen, dan voel je je heel vervelend als je zo'n vrouw voorbij moet lopen.

Vervolgens stond ik op de preekstoel en zag ik achterin de kerk die vrouw zitten. Dat vond ik mooi, ze was in de dienst. Maar toen ik na de dienst de kerk weer uitliep, was er een andere vrouw aan het bedelen. Op weg terug naar huis heb er nog lang over nagedacht. Dat mensen bedelen, daar hebben wij in Nederland een hekel aan. Hoe zou dat komen? Zitten we zo vast aan ons geld? Of hebben we het gevoel: 'We betalen ons blauw aan alle sociale voorzieningen, niemand hoeft hier arm te zijn?' Je weet natuurlijk ook dat bedelaars vaak hun geld uitgeven aan foute dingen, drugs of drank. Maar ook los daarvan, veel Nederlanders hebben een hekel aan bedelaars. Misschien jij ook wel, als je eerlijk bent. Die rijke man staat misschien minder ver van ons af dan we zouden willen. En dan nog iets: Lazarus ligt 'voor de poort', staat er. Kennelijk mag hij de poort niet in. Waar heb ik dat meer gehoord? Over de poort die dicht moet? De poort van Europa moet dicht, zeggen veel politici. En natuurlijk is dat geen onzin. Vanzelfsprekend zijn er grenzen aan wat we aankunnen, aan asielzoekers, als land, als werelddeel. En toch... als ik denk aan Syrische vrienden van me, die in een paar jaar het Nederlands perfect onder de knie hebben, die hier een hoge opleiding hebben gevolgd en die zich enorm inzetten voor anderen, dan heb ik de neiging om te denken: 'Zet open die poort! Het gaat om mensenlevens!' Maar je voelt het dilemma! Daar zijn we als samenleving nog lang niet uit! Die rijke man, die heeft ongetwijfeld hetzelfde gedacht: 'Ik kan Lazarus wel binnenhalen, maar dan heb ik morgen honderd bedelaars voor mijn deur staan!' Zo gaat dat! Ik weet nog goed dat ik in Jeruzalem een bedelend jongetje een paar shekel gaf, en binnen de kortste keren liepen er tien jongetjes achter me aan, en ik kreeg ze niet meer van me afgeschud. Daarna gaf ik helemaal niets meer! Dit verhaal is véél lastiger dan je denkt! Als je nu kijkt hoe wij in het Westen leven, en hoe mensen in Afrika en Azië leven, dan zijn wij die rijke man! De kloof tussen rijk en arm in onze wereld is minstens zo groot als het verschil tussen deze twee mannen, hier in het verhaal van Jezus.

2. Het is ook een ernstige gelijkenis

Het is ook een ernstige gelijkenis. Want blijkbaar is er dus na de dood een tweedeling. Er is eeuwig wel en eeuwig wee: eeuwige vreugde en eeuwige ellende. Je kunt zo leven dat je voor eeuwig

verloren gaat. Dat is een ongemakkelijke boodschap, en zelfs in de kerk hebben we het daar niet vaak over en we hebben het er ook niet graag over. Maar het is wel wat hier staat. 'Ho! Wacht even,' denkt u misschien. 'Dit is toch geen beschrijving van de werkelijkheid? Dit is een verhaal, het is een gelijkenis! Mag je daar wel uit opmaken dat het écht zo is, dat er écht een tweedeling is na de dood? Is het geen manier van spreken, zoals in verhalen wel vaker dingen worden verteld die niet echt zo kunnen: dieren die praten, of de wind die iets fluistert.' Als je dat denkt, dan heb je wel een punt. Het is inderdaad een gelijkenis, en daarom moet je voorzichtig zijn. Maar we weten dat de Here Jezus ons heel duidelijk heeft geleerd dat er leven is na de dood. Tegen de Sadduceeën, die niet geloofden in leven na de dood, was Hij daar volstrekt helder over. 'U dwaalt wel heel erg', zegt Jezus tegen hen in Markus 12: 27. De Here Jezus laat ons zien dat er leven is na de dood, en ook waarschuwt Hij er vaak voor, dat je verloren kunt gaan. Een paar hoofdstukken hiervoor, in Lukas 13, staat een heel aangrijpend stukje. Dat begint in vers 23. Daar stelt iemand een vraag aan Jezus: 'Heer, zijn het weinigen, die zalig worden?' En dan zegt de Meester: 'Strijd om binnen te gaan door de nauwe poort, want velen, zeg Ik u, zullen proberen binnen te gaan en het niet kunnen, namelijk vanaf het ogenblik dat de Heer des huizes is opgestaan en de deur heeft gesloten. Dan zult u beginnen buiten te staan en op de deur te kloppen en te zeggen: Heer, Heer, doe ons open. En Hij zal antwoorden en tegen u zeggen: Ik weet niet waar u vandaan komt. Dan zult u beginnen te zeggen: Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en U hebt in onze straten onderwijs gegeven. En Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik weet niet waar u vandaan komt. Ga weg van Mij, allen die ongerechtigheid bedrijven. Daar zal jammer zijn en tandengeknars, wanneer u Abraham, Izak en Jakob en alle profeten in het Koninkrijk van God zult zien, maar u buiten-geworpen. En daar zullen er komen van oost en west, van noord en zuid, en zij zullen aan tafel gaan in het Koninkrijk van God. En zie, er zijn laatsten die de eersten zullen zijn en er zijn eersten die de laatsten zullen zijn.' Het is glashelder: de Here Jezus leert ons dat er leven is na de dood en dat er ook een tweedeling is. Maar als de rijke man zegt dat hij pijn lijdt in een vlam, dan kun je je afvragen of dát wel bedoeld is als een beschrijving van het leven buiten God, in de eeuwigheid, of dat Jezus dat bedoelt als een manier van spreken, 'bij wijze van spreken'.

3. Het is nú tijd om Gods genade te ontvangen

Hoe dan ook, het is hier ernst. Zoveel is duidelijk. En de vraag is nu: wat heeft deze ernstige gelijkenis ons te zeggen, hier en nu? Ik noem je twee dingen. Het eerste, dat is dit: het is nú genadetijd! Nú mag je genade ontvangen. Als je onnadenkend op de verkeerde weg bent beland, kun je nú tot bekering komen. Besef u dat? Besef jij het? Elke dag is een kans, die je krijgt, en dat is genade, puur en alleen genade! Deze gelijkenis is het vervolg op de vorige gelijkenis, die we vanmorgen hebben gelezen, het verhaal over de onrechtvaardige rentmeester. Die rentmeester, die kwam nét op tijd tot bezinning, tot bewustwording. Die dacht: 'Ik moet wat doen, anders heb ik geen toekomst! Ik moet vrienden hebben, die mij later kunnen opnemen in de eeuwige tenten.' Deze gelijkenis borduurt verder op die boodschap. In de vorige gelijkenis was de kern: 'Kom op tijd tot bezinning!' En in deze gelijkenis is de boodschap: 'Als je níét op tijd tot bezinning komt, dan loopt het dus verkeerd met je af!' Voor de rijke man zijn geen eeuwige tenten, hij heeft geen vrienden die hem daar opnemen. Bij de rijke man merk je ook niets van berouw. Je zou verwachten dat hij het uit zou schreeuwen, als hij Lazarus daar ziet zitten: 'O Lazarus, vergeef me, vergeef me!' Maar nee, daar lees je niets over. Integendeel! Hij wil zelfs nú nog Lazarus voor z'n karretje spannen! 'Vader Abraham, kunt u Lazarus niet naar mij toesturen, om mijn lijden te verzachten met wat water? En als dat niet kan, kunt u hem dan niet naar mijn broers sturen, mijn broers op aarde?' Eigenlijk maakt hij Abraham ook nog een verwijt, tussen de regels door: 'Wilt u Lazarus naar mijn broers sturen, dan zijn die tenminste gewaarschuwd!' Oftewel: 'Ik ben helemaal niet gewaarschuwd!' Maar Abraham is heel duidelijk: 'Je broers hebben Mozes en de profeten. Laten ze naar hen luisteren!'

Mozes en de profeten, dat is een uitdrukking waarmee de Bijbel wordt bedoeld: de vijf boeken van Mozes, de eerste vijf bijbelboeken, en de boeken van de profeten. Dus Abraham zegt: 'Je broers hebben de Bijbel! Laat ze daaruit lezen!' En inderdaad, het staat er klip en klaar, we hebben het gelezen uit Deuteronomium 15: 'Als er onder u een arme zal zijn, iemand uit uw broeders, binnen een van uw poorten, in uw land, dat de HERE, uw God, u geven zal, dan mag u uw hart niet verstokken, of uw hand sluiten voor uw broeder die arm is. Integendeel, u moet uw hand breed voor hem opendoen en hem overvloedig lenen, genoeg voor wat hem ontbreekt.' Als die broers dat lezen, hebben ze écht Lazarus niet nodig. En dat geldt óók voor jou en mij. We hebben de Bijbel gekregen, en dat is niet voor niets! Gods vraag aan ons, vanmiddag, is: 'Lees je er ook in? Ben je bezig met Mijn Woord? Of laat je de Bijbel links liggen?' Hoe gebruik je de genadetijd die je krijgt? Gebruik je 'm goed?'

'Nee, vader Abraham, maar als iemand van de doden naar hen toe zou gaan, dan zouden zij zich bekeren.' De Bijbel is eigenlijk te gewóón. Nee, als je een verschijning kreeg van een dode, dan zou je wel geloven, en dan zou je je leven wel veranderen! Toen ik dit las, moest ik denken aan *A Christmas Carol*, dat verhaal van Charles Dickens. De verzuurde Scrooge wil alleen zijn met Kerst. Hij viert geen feest, dat is veel te duur. En iedereen die bij hem om hulp vraagt, die krijgt alleen maar een grauw en een snauw. Scrooge is egoïstisch en gierig. Maar dan, op een nacht, dan verschijnt de geest van Marley, zijn vroegere zakenpartner. Marley is zeven jaar eerder overleden. Marley vertelt dat hij in het dodenrijk wordt gestraft doordat hij een zware ketting met zich mee moet sjuwen, en hij waarschuwt Scrooge: 'Denk erom, ga anders leven, anders krijg jij later een nog langere ketting achter je aan.' Het loopt ook goed af: Scrooge wordt een heel ander mens, hij gaat iedereen helpen, en zo wordt het een gelukkig Kerstfeest. Dit verhaal van Dickens is énorm populair. Het is eindeloos verteld, en herverteld, en verfilmd en op het toneel gebracht, en dat is niet voor niets! Kennelijk spreekt dat ons aan: dat er een geest uit het dodenrijk je komt waarschuwen. Dat is toch altijd spannend: contacten met geesten van overleden mensen? Maar God zegt: 'Ik geef je Mijn Woord! Hier is de Bijbel.' En die Bijbel is oneindig veel meer waard dan de verschijning van een geest. Het lijkt zo'n gewoon boek, maar het is een levend boek. Een boek vol kracht! Heb je dat al weleens gemerkt? Hoe meer je graaft in de Bijbel, hoe meer je erdoor gegrepen wordt: God komt echt héél dichtbij! Zó dichtbij, dat je het niet begrijpt. Die Bijbel heeft rechtstreeks met jouw leven te maken, en met mijn leven. En in die Bijbel lezen we óók over iemand die opstaat. Inderdaad! Tóch iemand die opstaat uit de dood. En wie is dat dan? Hoe is het mogelijk! Lazarus! Lazarus!! Lazarus uit Bethanië, hij wordt door de Here Jezus opgewekt uit het graf. 'Nee,' zeggen de meeste bijbeluitleggers, 'déze Lazarus heeft niets te maken met die andere Lazarus.' Denkt u dat het toeval is? Nou, ik niet. Als de Here Jezus Lazarus in Bethanië opwekt uit de dood, dan komt Hij daarmee iedereen tegemoet die nog niet in Hem gelooft. Want júíst omdat die boodschap zo ernstig is, gaat Jezus tot het úiterste om mensen te redden! Ook rijke, egoïstische mensen! De Here Jezus gaat eindeloos ver in Zijn liefde, want Hij is zó bezorgd, Hij wil niet dat er iemand verloren gaat! Wie het ook is! Toen ik dat net zo las, uit Lukas 13, over die tweedeling in het hiernamaals, toen dacht je misschien aan je familieleden die nog niet geloven, of je collega, of je burens, of die lieve vrienden die je zó gunt dat ze Jezus leren kennen. Als je dat verlangen hebt, dan heb je Jezus hélemaal aan je kant. Hij verlangt met je mee, of beter gezegd: jij mag met Hem meeverlangen! Bid maar voor je familie, voor je vrienden, voor je burens. Vergeet het niet! Bid maar dat ze tot geloof mogen komen! Want ook voor hen is de Here Jezus de dood ingegaan! Hij heeft Zich opgeofferd, heel bewust, om mensen te redden, ook jouw familieleden, ook jouw collega's, jouw burens! En door de dood heen is Hij Zélf opgestaan! Die rijke man vraagt om de opstanding van een dode. Die wens wordt ingewilligd, maar zelfs méér dan dat. Niet alleen staat er een Lazarus op, nee, de Zoon van God Zelf, Hij staat op! En Hij zegt het, na Zijn opstanding: 'Ga dan heen, maak álle volken tot Mijn discipelen.' Het is nú genadetijd! De Here Jezus staat klaar, met open armen vol genade! Zoals het beeld van Jezus boven Rio de

Janeiro: open armen, wijdopen armen! 'Milde handen, vriendelijke ogen zijn bij U van eeuwigheid!'

4. Het is nú tijd om genade te géven!

Het is nú genadetijd. Tijd om genade te ontvángen. Dat is het éne wat we leren. En dan is er nog een tweede punt: *het is nú genadetijd, tijd om genade te géven!* Vanmiddag hebben we deze gelijkenis gelezen. Als je de volgende keer weer een bedelaar ziet, hoe kijk je dan naar die bedelaar? Misschien wel in het voorportaal van een kerk... De rijke man, in de duisternis en de pijn, die zou er alles voor over hebben om die bedelaar te mógen helpen. Maar voor hem is het te laat. Voor ons niet. Het is nú genadetijd, tijd om genade te géven! Als je dit verhaal op je laat inwerken, dan ga je anders kijken naar de mensen om je heen. Een bedelaar is niet meer zomaar een bedelaar. Een bedelaar krijgt een náám. Dit is de enige gelijkenis die Jezus vertelt, de enige in de hele Bijbel, waarin iemand een naam heeft. Wie heeft er een naam? Een bedelaar, vol zweren. Hij draagt een naam: Lazarus, 'God helpt!' En heb je het gezien, hoe Jezus vertelt over de dood van die twee mensen? Jezus zegt: 'De rijke man stierf en werd begraven.' Punt. Meer niet. Maar van Lazarus staat er: 'Het gebeurde nu dat de bedelaar stierf en door de engelen in de schoot van Abraham gedragen werd.' Dat wil zeggen: Hij mocht de ereplaats innemen, pal naast Abraham, aan de grote overwinningssmaaltijd. Alle menselijke verhoudingen worden omgekeerd, op een manier die je nooit had verwacht. Ik las daarover iets heel verrassends. In het boek Genesis gaat over Abraham, en Abraham heeft een trouwe knecht. Die heet Eliëzer. Hij is een Syriër, en komt uit Damascus. Wat zegt Abraham, in Genesis 15? God belooft hem daar een groot loon, een geweldige toekomst. Maar dan zegt Abraham: 'Here HERE, wat zult U mij dan geven, aangezien ik kinderloos heenga en de bezitter van mijn huis deze Eliëzer uit Damascus zal zijn?' En dan zegt God: 'Abraham, je zult een zoon krijgen, en een groot nageslacht.' Nu is het Oude Testament geschreven in het Hebreeuws en het Nieuwe Testament in het Grieks. Als je de Hebreeuwse naam Eliëzer omzet naar het Grieks, weet je wat je dan krijgt? Lazarus! Die rijke man, die behoort duidelijk tot de nakomelingen van Abraham. Hij noemt Abraham 'Váder Abraham' en Abraham noemt hem 'Kind'. Maar de rijke man toonde geen genade. Daarom staat hij nu buiten. En Eliëzer, de Syrische knecht, Lazarus, die zit naast Abraham. Hij is tóch erfgenaam geworden. De Here Jezus zegt hier als het ware: 'Ik kijk niet naar je afkomst. Ik kijk naar wie je bent. Ben jij genadig voor een ander? Gebruik jij jóúw genadetijd om ook weer ánderen genadig te zijn? Of laat je ze aan hun lot over? Als je contact wilt leggen met de Lazarussen van deze wereld, dan moet je dat nú doen. Nú!' Ik kwam een gedicht tegen dat precies daarover gaat. Het is van Pieter van den Broeke en het heet: 'Help mij, o Heer'.

*Wij zijn begaan met de wereld in nood.
Duizenden mensen die hebben geen brood.
Wij hebben zoveel, zij nauw'lijks rantsoen.
Wat kan ik daar in m'n ééntje aan doen?*

*Kind'ren aan 't werk wat het licht niet verdraagt.
Kind'ren verlaten, verkracht of verjaagd.
Waar vinden zij hulp voor het onrecht van toen?
Wat kan ik daar in m'n ééntje aan doen?*

*Zwerfers, ontheemden, geen dak boven 't hoofd.
Miskend of verslaafd, de hoop lijkt gedooft.
Hoe komen zij ooit weer in 't fatsoen?
Wat kan ik daar in m'n ééntje aan doen?*

*Leed om ons heen, het verdriet doet zo'n pijn.
Velen die zoekend uit evenwicht zijn.
Vermoeid of alleen, wie geeft ze een zoen?
Wat kan ik daar in m'n ééntje aan doen?*

*Help mij, o Heer, één arme te voeden.
Help mij, o Heer, één kind te behoeden.
Help mij, o Heer, één zwerver te vragen.
Help mij, o Heer, één vermoeide te schragen.*

Amen.